

Kursendring

Taler

Jan P. Syse

Dato

13 april 1989

Sted

Høyres landsmøte i Haugesund

1 Høyres landsmøte er det egentlige Høyre, fra alle landets kanter. Her viser vi Norge vår samlende enighet og vår skapende uenighet. Her meisler vi ut vårt budskap, om hva vi er, hva vi tror, hva vi vil og hva vi kan.

5 Vi har et turbulent politisk år bak oss. Meningsmålingene tydet på at hele det politiske Norge knaket i sammenføyningene. Også Høyre merket høy sjøgang. Men: Partiets tusener av tillitsmenn lot seg ikke bringe ut av fatning. Jeg har mange ganger sagt at vi har samhold i blodet. Nå trenger vi samholdet for å vinne valget og gi landet hva landet trenger: En sterk, Høyreledet regjering.

10

Det er vel ett år siden vi sist var samlet. Etter ytterligere ett år, med Høyre utenfor regjeringskontorene og med Arbeiderpartiet i regjeringskontorene, er flere uten arbeid, flere med utrygge arbeidsplasser, flere som ikke kan leve på sin lønn, flere som sliter med å betale regninger, skatt og renter, flere som må be om
15 hjelp fra det offentlige.

20

Var det dette statsminister Gro Harlem Brundtland forespeilet det norske folk i 1985? «Dette har vi råd til. Hvis vi vil», sa hun. Landets største middagsavis påviste i forbindelse med AP's landsmøte at 14 av 15 såkalte «velgergarantier» var brutt.

25

Det er ikke nok å love en bedre fremtid. Det er ikke nok å håpe på en bedre fremtid. Vi må arbeide for den. Vi må ha vilje og evne til å skape en bedre fremtid. Først da får vi fremgang.

Heller ikke velgerne kan bare håpe på en bedre fremtid. De må stemme på den. Da får Høyre evne, og landet får fremgang.

Ingen tror oss hvis vi snakker om alt eller ingenting. Veien til et bedre samfunn

er de mange små skritts vei, eller for å si det med Ferdinand Finne: «Veien blir til mens vi går». Under Willoch-regjeringen fikk vi høre - hvert år - at våre skattelettelser var for små. Men det var hele tiden lettelser. Og summen ble stor.

- 35 Derfor må vi på område etter område ha vilje til å starte et sted. Ett konkret, lite forslag kan ikke løse alle problemer, men det er begynnelsen til noe mer. Det kan utløse nye krefter og nye ideer. Hvem trodde i sin tid at kampen for utvidede åpningstider skulle utvikle seg til et klimaskifte i det norske samfunn under overskriften «Et åpnere samfunn»?

40

Konfrontert med virkeligheten har den klassiske sosialdemokratiske visjon brutt sammen. Sosialdemokratene i Norge - som i Europa - forlater nå sin ideologi. Først døde Marx, nå visner resten. Arbeiderpartiet liker ikke å høre at de forsøker å føre en slags høyrepolitikk uten å få det til. De klarer ikke å føre
45 høyrepolitikk. De er presset av en situasjon. De er ikke drevet av en overbevisning.

50

Deres dogmer klistrer seg til dem. Selv når han betrakter den tredje verden, vil sosialisten ha større glede av et Tanzania som er mislykket, men sosialistisk, enn av et Hongkong som er fremgangsrikt og kapitalistisk.

55

Arbeiderpartiet forsøker å fortelle oss at de har funnet en vei gjennom uføret. Men de har ikke funnet veien! De strammer inn. Men de skaper ikke vekst. De er ikke kommet lenger enn til å slå retrett: De ser at deres skolepolitikk svikter, at deres kriminalpolitikk slo feil, at statsdrift ikke sikret arbeidsplasser.

Det er ingen skam å snu, men den som snur, går som regel tilbake. Vi vil fremover.

60

Som et lite land er Norge særlig uegnet til å marsjere i motsatt retning av - eller i utakt med - andre land. Da skaper vi særnorske problemer vi må slite lenge med å bli kvitt. Motkonjunkturpolitikken var ett eksempel. Den stedige motstand mot skattelettelser et annet. Utvanningen av innholdet i norsk skole et tredje. Den krampaktige motstanden mot privatisering og mer markedsøkonomi et
65 fjerde.

Siden sist vi var samlet, har vi alle blitt mer klar over miljøutfordringene vi står overfor. Nå er tiåret hvor vi må ta harde tak for å sikre et samfunn i økologisk

70 balanse. På dette landsmøtet skal vi videreutvikle en aktiv miljøvernpolitikk fra Høyres side. Ny kunnskap og ny erkjennelse krever nytenkning og dristighet.

Det skal koste å forurense. Miljøvern skal lønne seg. Høyre vil ta markedsøkonomien i bruk for å løse viktige ressurs- og miljøoppgaver. Men
75 også absolutte forbud mot forurensning blir nødvendig.

Den veldige dynamikk som nå preger det europeiske samarbeid, gjør det umulig for Norge å holde seg på sidelinjen. Regjeringen har satset på noe den kaller «aktiv tilpasning». Det er både et språklig og faktisk blindspor. Uansett hvor
80 mye vi tilpasser oss - og blir så EF-like som mulig - så får vi ikke innflytelse. Aktiv tilpasning blir en aktiv avgivelse av nasjonal selvbestemmelsesrett - uten å få mye igjen.

Høyre ønsker et aktivt Norge i Europa. Vi ønsker et Norge med innflytelse over
85 beslutninger som så sterkt påvirker Norge. Tenk bare på miljøbeslutninger! Tenk på det som driver med hav og vind fra EF-landene til Norge. Jeg er glad og stolt over at det var Høyre som startet en prosess som fjernet den mentale hette vi trakk over oss i 1972 i EF-saken.

90 Men vi må videre. Jeg er stadig forundret over at denne nasjon som så ofte føler seg for god for denne verden, ikke tror at den kan klare seg i Europa.

Jeg har ambisjoner på landets vegne.

95 Norge har gode muligheter. Men vi må få tilbake fremtidstroen og optimismen og troen på at det er mulig å satse og lykkes. Vi vil ha trygghet for et arbeid å gå til, en skole som satser på barna, et miljø uten angst for samtid og fremtid. Vi vil ha trygghet for at noen kan hjelpe oss når vi blir syke og eldre.

100 Det er linjene for denne politikken vi nå skal trekke opp. Det er dette vi vil med vårt nye partiprogram; «Ny vilje, ny fremgang». Dette programmet er ingen tom velgergaranti. Men det bør garantere nye velgere! Dette er programmet for en ny regjering.

105 Det er synd når politikken kommer i vanry. Det er ikke fortjent, men det er kanskje forklarlig. Vi er alle rammet av det jeg vil kalle «polstringseffekten»: Problemet med å se oss selv slik andre ser oss.

110 La oss forsøke likevel. La oss forsøke å betrakte politikken slik avislesere og TV-seere gjør.

Bildet blir kanskje dystert. Partiene kan virke mer opptatt av seg selv enn de er av politikken. Av hvem de skal samarbeide med. Eller av hvem som skal bli
115 nestleder.

Flere av årets partilandsmøter har lignet hverandre: Andre ting enn politikk og standpunkter har stått i fokus. Arbeiderpartiet sloss internt om hvem som skulle bli nestleder. SV kranglet om forholdet til AP. Senterpartiet diskuterte hvem
120 som skulle bli nestleder, og de diskuterte - av alle ting - Syse!

Et slikt landsmøte vil ikke Høyre ha. Vi vil sette politikken, sakene og løsningene i fokus, og jeg må si det rett ut:

125 Jeg er grundig lei av alle diskusjonene om rot, kaos og mangel på samarbeid på borgerlig side. Jeg er grundig lei av bare å bli spurt om hva jeg mener om andre partier når jeg i virkeligheten mener mest om politikkens innhold, om løsninger på utfordringer vi alle står overfor. Og jeg er grundig lei av å lese om disse tingene i hver eneste avis, når det dere og jeg egentlig holder på med, er saker
130 som betyr noe for menneskene.

Høyre har gjort flere forsøk på å bygge en bredere plattform for en borgerlig politikk. Høyre er et samarbeidsparti. Vi ønsker et samarbeid med andre partier om en reell kursendring. Kursendring må være forutsetningen. Ellers er det til
135 ingen nytte for Høyre å strekke seg etter et bredt samarbeid. Dette fikk Høyre dramatisk oppleve våren 1987 da KRF og Høyre ble stående alene om å ville felle Regjeringen.

Arbeiderpartiets mindretallsregjering har holdt seg i live i 35 måneder. Da må
140 andre ha støttet den.

Høyre har ikke mer tid å miste. Regjeringsdiskusjonen må ikke tas opp igjen uten innhold. Det skyver den reelle debatten om politiske saker tilside. Høyres hovedmotstander er Arbeiderpartiet. Vi vil derfor bruke all vår politiske kraft i
145 månedene fremover på å forhindre sosialistisk flertall og fortsatt AP-regjering etter valget.

150 Meningsmålinger forteller oss at folk har tro på våre løsninger - Høyres
løsninger - og på vår politikk for fremtiden. Folk regner Høyre for å være partiet
som har de beste løsninger for 1990-årene.

155 Ved valget vil velgerne si sitt og gi stemmer til det parti eller de partier de tror vil
bidra til en ny kurs. Velgerne kan ta skjeen i sin egen hånd.

Vi har ikke råd til å misbruke denne muligheten. Velgerne har krav på å få vite
hvilken kurs og hvilken politikk vi fører, slik at de får et grunnlag for å velge. Da
er det standpunktene som må frem, ikke partikabalen.

160 Det er Stortingets sammensetning etter valget som vil avgjøre om det blir
regjeringsskifte. Høyre vil søke samarbeid i Stortinget etter valget med de partier
som både ønsker en annen politikk og en annen regjering. Vi ønsker å bygge et
parlamentarisk grunnlag for et regjeringsskifte.

165 Landet trenger en kursendring.

Vi går til valg på vårt samfunnssyn og vår politikk. Vårt mål er et større og
sterkere Høyre som det naturlige grunnlag for enhver borgerlig regjering. Men
Høyre står også som et selvstendig regjeringsalternativ. Da må vi få ned fra
170 gjerdet de Høyre-velgerne som har satt seg der. Når de er nede, kjemper vi igjen
likt med Arbeiderpartiet.

Det er vårt mål, det er vår strategi. Den skal vi følge.

175

Kilde

180 Else, Christian og Henrik Syse (red.): Ta ikke den ironiske tonen. Tanker og taler av Jan P. Syse. Oslo 2003,
s. 107-111.

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/kursendring>

185